A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet/Tanszék	Magyar Néprajz és Antropológia Intézet
1.4 Szakterület	Kultúratudományok (Studii culturale)
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Kultúratudomány

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		LLC2222 Antropológia III. Gazdasági antropológia					
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				Szabó Á. Töhötöm			
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				Szabó Á. Töhötöm			
2.4 Tanulmányi év	II	2.5 Félév	II.	2.6. Az értékelés módja	Vizsga	2.7 A tantárgy típusa	Kö A

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszáma)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					35
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					35
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					20
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					0

3.7 Egyéni munka össz-óraszáma	94
3.8 A félév össz-óraszáma	150
3.9 Kreditszám	6

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak) infrastruktúra (pl. szemináriumterem, vetítő, laptop stb.), a szemináriumon való részvétel

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	• Számítógéppel, vetítővel, táblával felszerelt terem.
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	• Számítógéppel, vetítővel, táblával felszerelt terem.

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	**C1.1.** A humán- és társadalomtudományok ismeretanyagának interdiszciplináris felhasználása és alkalmazása **C2.2**: kulturális tények leírása és értelmezése többszempontú kontextualizáción keresztül **C4.2**: a néprajzi irányzatok és módszerek fontosságának felismerése, sajátosságainak beazonosítása a kultúrakutatás tudománytörténeti kontextusában **C4.3.** A néprajzi leírás, elemzés, értelmezés a humántudományok keretében **C6.2**. Az akkulturáció fogalmai és értelmezése a globalizáció kontextusában **C1.4.** A néprajztudomány fogalmi és értelemzési keretei **C1.5.** Egy társadalom-, kulturatudományi fogalom interdiszciplináris elemzése
Általános kompetenciák	**C.1.** A kialakított fogalmi és a módszertani apparátus használata a különböző humán- és társadalomtudományokban **C.2.** A kulturális alkotások (művészi, nyilvános diszkurzusok, tömegkultúra, szubkultúra, csoportkultúra) komplex elemzése **C.4.** A kulturális jelenségek azonosítása, elemzése, osztályozása lokális, regionális, nemzeti és globális kontextusban

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	• A tantárgy célja betekintést adni a mindennapi gazdasági folyamatokba mai és történeti példákon keresztül, illetve rálátást adni a természet–ember–kultúra kölcsönhatásának folyamatos változására.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	• A gazdaság általános összefüggéseinek megértése: a paraszti gyűjtögető és termelő gazdálkodás (valamint kisebb mértékben a fogyasztás, különösen: táplálkozás) változása, az erre jellemző folyamatok és fordulópontok. • A magyar nép termelési hagyományainak történeti és európai kontextusban történő bemutatása, figyelve a településsel és a fogyasztással való összefüggéseire is • A gazdasági tevékenységek, különösen a termelés mai problémáinak a bemutatása a háztáji termelés és az ipari mezőgazdaság kontextusában. • A táplálék előállítása változásának bemutatása, az élelmiszerláncok meghosszabbodása, és ezek kritikai vizsgálata.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
A gazdasági fogalma, helye a kultúra rendszerében	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
Gazdaság, társadalom és kultúra viszonya	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
A gazdaság és az ökológiai adaptáció kérdései	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
Első mezőgazdasági forradalom, a technika szerepe	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
Paraszti gazdálkodás és földhasználati rendszerek a Kárpát-medencében	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
A technika szerepének előtérbe kerülése: gépesítés és második mezőgazdasági forradalom	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
A természetes növénytakaró hasznosításának módjai a paraszti gazdaságokban	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
A természet hasznosítása a paraszti gazdaságokban, a halászat és a vadászat szerepe	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
Az állattartás és különféle módozatai, állattartás, étkezés és életmód	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
A gyűjtögetés és a termesztés határán: gyümölcstermesztés, fajták	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
A gabona és a különféle gabonafélék szerepe az európai (és az Európán kívüli) táplálkozásban	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
Az újvilág növényeinek megjelenése, népszaporulat és új táplálkozási rezsimek Európában	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
Specializált zöldségtermesztés, a zöldségtermesztő körzetek kialakulása	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
A mezőgazdaság az alkalmazkodástól a teljes átalakításig, és az új tudatos szemléletekig	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	

Könyvészet

Kötelező szakirodalom

BRAUDEL, Fernand: *Anyagi kultúra, gazdaság és kapitalizmus XV–XVIII. század*. *A mindennapi élet struktúrái: a lehetséges és a lehetetlen*. Gutta Kiadó, Budapest, 2004. (de más kiadásban is elérhető)

GUNDA Béla: *Ethnographica Carpatica.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1966.

FÉL Edit – HOFER Tamás: *Arányok és mértékek a paraszti gazdálkodásban*. Balassi Kiadó, Budapest, 1997.

HOFFMANN Tamás: *Európai parasztok. A munka*. Oriris Kiadó, Budapest, 1998.

KISBÁN Eszter: Táplálkozáskultúra. In: Füzes Endre – Kisbán Eszter (szerk.): *Magyar Néprajz* IV. *Életmód*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1997, 417–583.

MONTANARI, Massimo: *Éhség és bőség. A táplálkozás európai kultúrtörténete*. Atlantisz Könyvkiadó, Budapest, 1996.

SZILÁGYI Miklós (szerk.): *Magyar Néprajz* II. *Gazdálkodás*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2001.

Ajánlott szakirodalom (áttekintésre kötelező)

ANDRÁSFALVY Bertalan: *A Duna mente népének ártéri gazdálkodása*. Ekvilibrium Kiadó, h. n. 2007.

BALASSA Iván: *A magyar kukorica*. Akadémiai kiadó, Budapest, 1960.

BALASSA Iván: *Az eke és a szántás története Magyarországon.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1973.

BALASSA Iván: *Tokaj-Hegyalja szőleje és bora*. Tokaj, 1991.

BALOGH István: A paraszti gazdálkodás és termelési technika. In: Szabó István (szerk.): *A parasztság Magyarországon a kapitalizmus korában*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1972. 349–428.

BOVÉ, José – DUFOUR, Francois: *A világ nem eladó. Parasztok a „korcs-étel" ellen.* Magus Design Stúdió Kft., 2002.

CSOMA Zsigmond: A hagyományos gazdálkodási kép és az etnikai azonosságtudat a Kárpát-medencében. 18–19. század. In: Keszeg Vilmos (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve* 1. Kolozsvár, 1992. 7–23.

ÉGETŐ Melinda: *Az alföldi paraszti szőlőművelés és borkészítés története a középkortól a múlt század közepéig.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1993.

FÜZES Endre: *A gabona tárolása a magyar parasztgazdaságokban.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1984

KÓSA László: A burgonya Magyarországon. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1980

KOTICS József: Okszerű méhészet – paraszti polgárosulás. *Ethnographia* 1993. CIV. 435–442.
SZILÁGYI Miklós: *A népies halászat, vadászat és gyűjtögetés lexikona*. Debrecen, 2008.
VARGA Gyula: A parasztgazdaság munkaeszközei. In: Szabó István (szerk.): *A parasztság Magyarországon a kapitalizmus korában*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1972. 267–348.
VIGA Gyula: *Tevékenységi formák és a javak cseréje a Bükk-vidék népi kultúrájában*. Herman Ottó Múzeum, Miskolc, 1986.
WELLMANN Imre: Közösségi rend és egyéni törekvések a 18. századi falu életében. *Történelmi Szemle*, 3. 1980. 376–449.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
A gazdaság elvei, szemléleti megközelítései	Szövegelemzés, kérdések, vita	
A reciprocitás és az ajándék: a piac előtti társadalmak kötelékei	Bemutatás a szöveg alapján, kérdések, vita	
Ökológiai környezet és gazdálkodás: a kulturális ökológia (ökológiai antropológia) szempontjai	Bemutatás a szöveg alapján, kérdések, vita	
A paraszti gazdaság üzemegysége: a telek. A telekszervezet kialakulása és működése.	Bemutatás a szöveg alapján, kérdések, vita	
A közös irányításból való kiszakadás: a tanya. A tanyarendszer létrejötte és ennek feltételei	Bemutatás a szöveg alapján, kérdések, vita	
A parasztüzem működése a kapitalizmus korában: egy parasztember gazdálkodása és annak dokumentumai	Bemutatás a szöveg alapján, kérdések, vita	
Parasztgazdaság, parasztüzem és munkaszervezet. A paraszti gazdálkodás erőforrása: az emberi test	Bemutatás a szöveg alapján, kérdések, vita	
A környezet, a tulajdonviszonyok, a birtokstruktúra és a társadalomszerkezet hatásainak az összekapcsolódása	Bemutatás a szöveg alapján, kérdések, vita	
Az együttműködés és kooperáció intézményesedése: a szövetkezeti gondolat	Bemutatás a szöveg alapján, kérdések, vita	
Paraszti gazdálkodás és termelés a külső hatalom súlya alatt	Bemutatás a szöveg alapján, kérdések, vita	
A paraszti gazdaságok osztályozási lehetőségei, a termelés külső és belső feltételei a szocializmus előtt és után	Bemutatás a szöveg alapján, kérdések, vita	
Tulajdon és tulajdon-visszaszolgáltatás, társadalmi differenciálódás a posztszocialista faluban	Bemutatás a szöveg alapján, kérdések, vita	
Az átmenet egyik kulcsfigurája: a vállalkozó. A vállalkozókhoz kapcsolt képek, a vállalkozók szerepe az átmenetben	Bemutatás a szöveg alapján, kérdések, vita	
Háztartás, gazdaság, család, üzem, telek, stratégia és gyakorlat, önellátás és piac a mai gazdálkodási gyakorlatokban.	Bemutatás a szöveg alapján, kérdések, vita	

Könyvészet

ERIKSEN, Thomas Hylland: Csere. (ebből a következő alfejezetek: Bevezetés, A gazdaság mint a társadalom totális része, Az ajándék mint totális társadalmi jelenség, Potlatch, reciprocitás és hatalom, Az elosztás formái, A pénz) In: uő. *Kis helyek – nagy témák. Bevezetés a szociálantropológiába*. Gondolat Kiadó, Budapest. 2006. 225–236.
SERVICE, Elman R.: Technika és gazdaság In: Service, E. R. – Sahlins, M.D. – Wolf, E.R.: *Vadászok, törzsek, parasztok.* 17–35.
MAUSS, Marcel: Tanulmány az ajándékról. (I. és II. fejezet) In: *Szociológia és antropológia.* Osiris Kiadó, Budapest, 195–283.
STEWARD, Julian: A kulturális ökológia fogalma és módszerei In: Bohannan, Paul – Glazer, Mark (szerk.): *Mérföldkövek a kulturális antropológiában.* Panem, Budapest, 1997, 439–456.
SÁRKÁNY Mihály: Kulturális ökológia – távlatok és korlátok In: *Kalandozások a 20. századi kulturális antropológiában*. L'Harmattan, Budapest 2000. 31–43.
SZABÓ István: Az üzemegység, a telek. A falu gazdasági egysége. In: *A középkori magyar falu*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1969. 9–77.
RÁCZ István: A tanyarendszer kialakulása. In: Pölöskei Ferenc – Szabad György (szerk.): *A magyar tanyarendszer múltja*. Akadémiai Kiadó, Budapest. 97–148.
BALOGH István: Egy tőkés tanyás gazdaság a 19. század második felében. In: Pölöskei Ferenc – Szabad György (szerk.): *A magyar tanyarendszer múltja*. Akadémiai Kiadó, Budapest. 272–312. .
MOHAY Tamás: Földművelés. Állattartás. Vásár, piac, forgalom. In: Egy naplóíró parasztember élete és gazdálkodása a 20. század első felében Ipolynyéken. Dissertationes Ethnographicae 8. Budapest, 1994. 74–137.
FÉL Edit – HOFER Tamás: Munka. Munkakörök nem és kor szerint. Elemi munkaszervezetek. Egy-egy gazdaság munkaerő-szükséglete. Gazdálkodás a fizikai erővel. A munka adagolása. A családi munkaszervezet működése. In: *Arányok és mértékek a paraszti gazdálkodásban*. Balassi Kiadó, Budapest, 1997. 144–169. és 184–190.
MOHAY Tamás: Munka- és üzemszervezet. Munkák a saját gazdaságban. In: *Egy naplóíró parasztember élete és gazdálkodása a 20. század első felében Ipolynyéken*. Dissertationes Ethnographicae 8. Budapest, 1994. 138–146.
SZABÓ Á. Töhötöm: Együttműködési formák falun: történeti összefüggések és változások. In: Jakab Albert Zsolt – Keszeg Vilmos – Szabó Á. Töhötöm (szerk.): *Kultúrakutatások és értelmezések*. BBTE MNAT – KJNT, 2008. 223–250.
FÉL Edit – HOFER Tamás: Munka. Az idegen munkaerő biztosításának módjai. Munkavállalás. Munkacsere és segítségmunka. In: *Arányok és mértékek a paraszti gazdálkodásban*. Balassi Kiadó, Budapest, 1997. 169–183.
MOHAY Tamás: Munka- és üzemszervezet. Másoknak végzett munkák. In: *Egy naplóíró parasztember élete és gazdálkodása a 20. század első felében Ipolynyéken*. Dissertationes Ethnographicae 8. Budapest, 1994. 146–153. .
GYIMESI Sándor: A parasztság és a szövetkezeti mozgalmak. In: Szabó István (szerk.): A parasztság Magyarországon a kapitalizmus korában 1848–19414. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1965. 616–652.
HUNYADI Attila: A magyar szövetkezetek Romániában 1918–1948 között In: Csetri Elek – Egyed Ákos – Hunyadi Attila – Somai József (szerk.): *Szövetkezetek Erdélyben és Európában.* RMKT, Kolozsvár, 2007. 67–107.
SCOTT, James C.: Az ellenállás hétköznapi formái. Replika, 1996. 109–130.
KÁPOLNÁSI Zsolt: Kollektivizálás Székelybethlenfalván. In: Bárdi Nándor (szerk.): Autonóm magyarok? Székelyföld változása az „ötvenes" években. Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2005. 149–174.
KOTICS József: Gazdálkodói mentalitás és paraszti polgárosodás. Egy régiókvizsgálat tanulságai. In: uő. *Mások tekintetében*. Miskolc, 2001. 109–153., különösen a 109–126. és 134–149. oldalak.
OLÁH Sándor: Gazdálkodásmód és életvitel valamint A székelyföldi agrártermelés társadalmi feltételei 1989 után. In: uő. *Falusi látleletek*. Csíkszereda, 2004.

25–32. és 128–138.
OLÁH Sándor: Gazdasági kapcsolatok cigányok és magyarok között egy székely faluban. In: Gagyi József (szerk.): *Egy más mellett élés. A magyar–román, magyar–cigány kapcsolatokról*. Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 1996. 225–246.
SZUHAY Péter: (Utó)parasztosodó törekvések a szendrőládi romák körében. In: Schwarz Gyöngyi – Szarvas Zsuzsa – Szilágyi Miklós (szerk.): *Utóparaszti hagyományok és modernizációs törekvések a magyar vidéken*. MTA Néprajzi Kutatóintézet – MTA Társadalomkutató Központ, Budapest, 2005. 59–74.
OLÁH Sándor: Vállalkozók falun. *Korunk* 2006. XVII/6. június, 28–41. és Falusi vállalkozók életmódja. Idő-, pénz- és anyaggazdálkodás. *Korunk* 2006. XVII/11. november, 31–37.
SÁRKÁNY Mihály: Vállalkozók Varsányban: mezőgazdaság és azon túl a nagyvilág. In: Schwarz Gyöngyi – Szarvas Zsuzsa – Szilágyi Miklós (szerk.): *Utóparaszti hagyományok és modernizációs törekvések a magyar vidéken*. MTA Néprajzi Kutatóintézet – MTA Társadalomkutató Központ, Budapest, 2005. 37–46.
SZABÓ Á. Töhötöm: Önellátás és piaci integráció: piaci viselkedésformák egy Kis-Küküllő menti településen. *Erdélyi Múzeum*

9. A szakmai testületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

A tantárgy összhangban van a debreceni, szegedi, pécsi, budapesti egyetemeken tanított, hasonló tematikájú tantárgyak tartalmával, ugyanakkor arra is figyel, hogy olyan általános elemzési képességeket adjon át a diákoknak, amit később is tudnak hasznosítani.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A tananyag ismerete, problematizáló bemutatása	Vizsga és kérdések az előadások során	50%
10.5 Szeminárium / Labor	A tananyag ismerete	Vizsga	30%
	Feladatok megoldása a félév során	A diákok munkájának a nyomon követése	20%
10.6 Minimális követelmények			
• Az alapfogalmak elsajátítása • A nagy folyamatok önálló bemutatásának és értékelésének a képessége • Egyes gazdasági jelenségek értelmezésének és elemzésének a képessége			

Data completării Kitöltés dátuma	**Semnătura titularului de curs** Előadás felelősének aláírása	**Semnătura titularului de seminar** Szeminárium felelősének aláírása	**Semnătura titularului de curs practic** Gyakorlati szem. felelősének aláírása
2020.04.09.			

Data avizării în departament Intézeti jóváhagyás dátuma	**Semnătura Directorului de Departament** Intézetigazgató aláírása
2020.04.16.	

Data avizării la Decanat Dékáni jóváhagyás dátuma	**Semnătura Prodecanului responsabil** Felelős dékánhelyettes aláírása	**Ştampila facultăţii** Egyetem pecsétje
2020.04.30.		